INFORMATION

Zigenare

Statens invandrarverk

Inledning

Under århundraden har zigenarna uppfattats som ett främmande inslag i de europeiska länderna. De har behandlats olika från land till land, från tid till tid. Ofta har de betraktats som utanförstående, men deras sätt att leva har ändå fängslat den bofasta befolkningen, och många är de romantiska historier som knutits till detta nomadiserande folk.

Operetter som »Zigenarbaronen», romaner som Viktor Rydbergs »Singoalla», historier om bortbytta barn och svartögda spelmän vittnar om den dragningskraft som den zigenska kulturen har på andra människor. Samtidigt avslöjar de hur litet vi egentligen vet om zigernarnas bakgrund, historia och levnadsvillkor.

Dessa dåliga kunskaper har utgjort en god grogrund för fördomar. Utstötning och förföljelse har drabbat zigenare i alla länder, även i Sverige. Det är inte så länge sedan vi i vårt land hade lagar och bestämmelser som var direkt diskriminerande mot zigenare.

Den här broschyren är ett försök att kortfattat skildra zigenarnas ursprung, historia och situation i Sverige i dag. Förhoppningsvis kan broschyren vara till nytta i områden där zigenare bor och bland personer som kommer i kontakt med dem.

Zigenarnas historiska och geografiska bakgrund

Benämningen **zigenare** är europeisk. Zigenarna kallar sig själva för **rom, romer.** Språket heter **romanés** (=på zigenskt sätt). Icke zigenare kallas **gajé.**

De första personer som med säkerhet identifierades som zigenare i Europa omnämns år 1322 på ön Kreta. På den tiden och ända fram till 1700-talets slut var zigenarnas ursprung okänt. När språkforskarna upptäckte likheten mellan det zigenska språket romanés och vissa indiska dialekter och även med det forntindiska språket sanskrit, lyckades de så småningom lösa gåtan med zigenarnas ursprung.

Några zigenare har sedermera själva fått uppleva att de kan göra sig förstådda i vissa delar av Indien, främst i Rajastan och Punjab.

Enligt forskarna började den del av Indiens befolkning som vi kallar zigenare sin vandring mot Europa omkring år 1000 e Kr. De kom från välansedda yrkesgrupper. Troliga orsaker till utvandringen var religionskrig, hungersnöd och farsoter. Under 1300-talet spred sig zigenarna över större delen av Europa och 1417 omnämns de så långt norrut som Hamburg. I Sverige nämns de första gången 1512.

Kartan visar zigenarnas flyttning från ursprungslandet Indien till Europa. Årtalen anger när zigenarna först blev kända i olika länder.

Diskriminering genom århundraden

Till en början mottogs zigenarna väl i både Sverige och i andra länder, men välviljan övergick så småningom i diskriminering och öppen förföljelse.

De stränga yrkesavgränsningarna under medeltiden och långt senare innebar att behörighet att utöva ett yrke gavs av skråna och givetvis inte till utomstående. Till den ekonomiska gränsdragningen kom den religiösa, under medeltiden med dess korståg mot icke kristna och senare under religionskrigen mellan katolska och protestantiska stater. Zigenarna kom till Sverige mitt under reformationstiden efter långa tider av katolsk tros- och statstillhörighet och var redan därför icke önskvärda. Förföljelse av misstänkta kättare pågick både hos katoliker och protestanter och omfattade givetvis också dessa mörkhyade främlingar med andra seder.

Av olika förordningar att döma tycks under 1500-talet nästan alla Europas regenter ha ansett att utrotandet av zigenare var en av statens viktigaste uppgifter. På många håll hölls zigenare som slavar ända in på 1800-talet. Under 1600- och 1700-talet togs de ofta tvångsmässigt ut till krigstjänstgöring. Kulmen nåddes under andra världskriget, då över en halv miljon zigenare dödades i de tyska koncentrationslägren.

Den första allmänna zigenarförordningen i Sverige utfärdades 1637. I sin hårdhet är den enastående i svensk rättshistoria. Där stadgas nämligen att alla zigenare skulle drivas ut ur riket, och de som påträffades efter ett visst datum skulle dödas utan någon rättegång.

Denna förordning följdes av flera under 1700- och 1800-talen. Enligt utlänningslagen från 1914 förbjöds zigenare att komma in i Sverige, ett förbud som gällde ända till 1954.

Även i dag förekommer diskriminering av zigenare, men den är inte längre förankrad i lagen. År 1970 fick vi i Sverige en lag som förbjuder rasdiskriminering. Trots detta kvarstår som en följd av långvarig diskriminering svårigheter för zigenare att få bostad, utbildning och arbete.

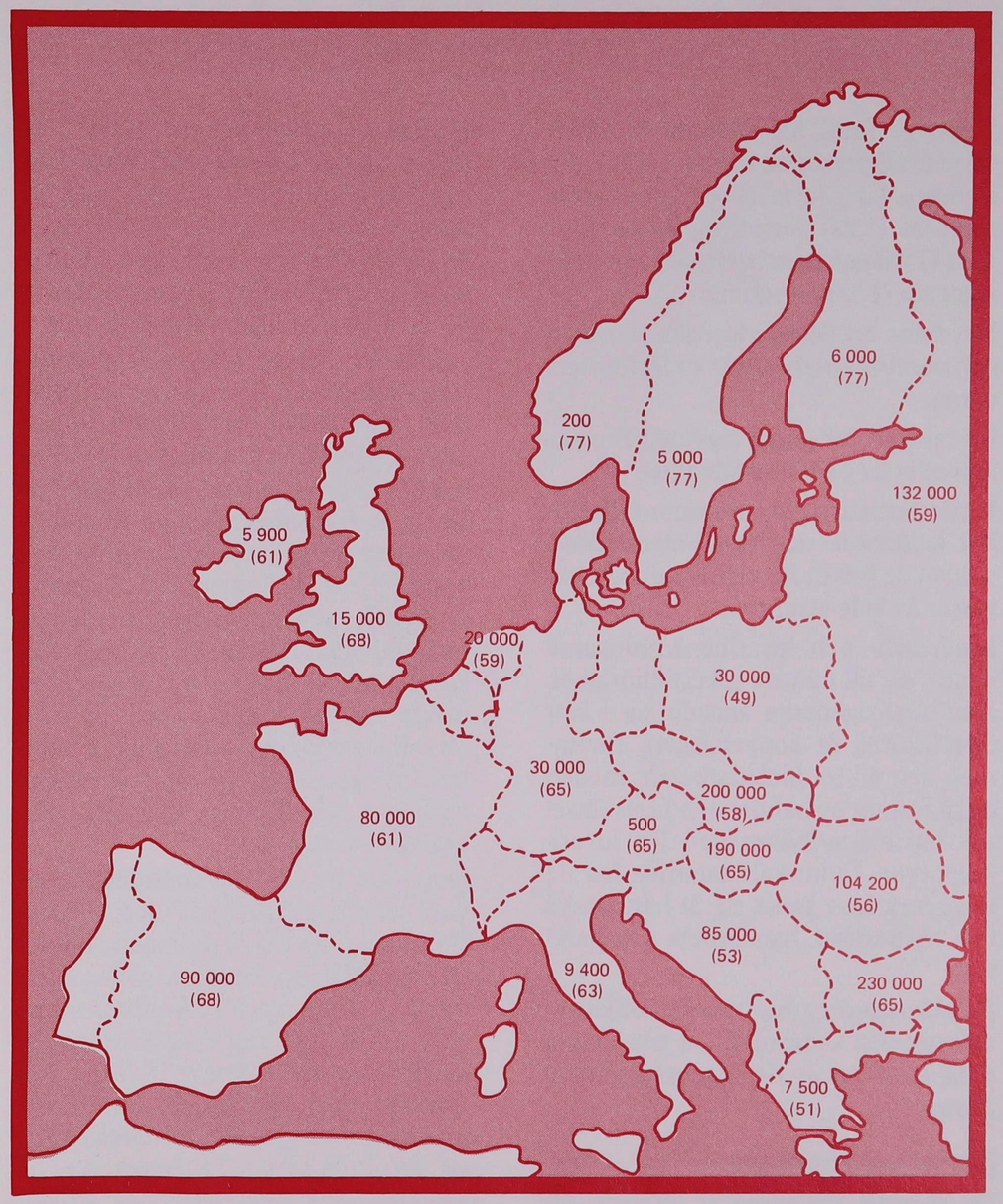

Antal zigenare i respektive länder enligt myndighetsuppgifter. Siffrorna inom parentes anger vilket år beräkningarna gjordes. Enligt andra uppgifter, bl a från den zigenska organisationen Romani Union, är antalet zigenare betydligt större, sammanlagt ca 10 miljoner.

Zigenare i Sverige

I Sverige finns för närvarande (1982) drygt 6 000 personer, som är kända som zigenare. I dagligt tal talar vi om **svenska** zigenare (1 500 personer), **finska** zigenare (3 100 personer) och **utomnordiska** zigenare (1 700 personer).

Det finns ett flertal zigenska stammar och stamtillhörigheten är viktig för zigenarna.

En relativt stor grupp zigenare är statslösa eller av okänd nationalitet.

De flesta svenska och utomnordiska tillhör **kalderash-** och **lovari**-stammarna, medan de finska zigenarna huvudsakligen är av **kalé**-stammen.

Kalderash- och lovaribenämningarna hänför sig till tidigare yrkestillhörighet. Kalderashzigenarna ägnade sig i stor utsträckning åt kopparslageri, förtenning och andra metallarbeten, medan olika former av handel och hästskötsel var huvudsysselsättningen för lovarigrupperna. Inom kaléstammen har de huvudsakligen ägnat sig åt hästhandel och hästskötsel, handarbete och hantverk.

De olika stammarna har delvis olika traditioner och sedvänjor. De talar också olika dialekter av det zigenska språket (romanés).

Svenska zigenare

De **svenska** zigenarna är ättlingar till zigenare, som kom till Sverige från Ryssland och Frankrike vid sekelskiftet. Av olika anledningar – bl a första världskrigets utbrott, vilket medförde invandringsförbud för zigenare till vårt land – kom de att stanna här. Alla är nu svenska medborgare.

Utländska zigenare

Från början av 1960-talet har såväl finska som utomnordiska zigenare sökt sig till Sverige. Anledningarna till att utländska zigenare velat komma till Sverige har varit desamma som gällt för många andra invandrare som kommit hit, dvs bristande försörjningsmöjligheter, bostadsbrist, förföljelser och diskriminering i det tidigare vistelselandet.

De **finska** zigenarna är i stor utsträckning ättlingar till de zigenare som Sverige under 1600- och 1700-talen förpassade till Finland. De finska zigenarna har i Finland varit fast bosatta betydligt längre än zigenarna i Sverige. Många av dem tvingades emellertid lämna sina bostäder i östra Finland efter senaste finsk-ryska kriget, då området där de bodde tillföll Sovjetunionen. De finska zigenarna har samma rättigheter som övriga nordiska medborgare att söka bostad och utkomst i Sverige genom bestämmelsen om fri nordisk arbetsmarknad och Norden som ett passkontrollområde.

Det stora flertalet **utomnordiska** zigenare har kommit hit från Polen, Tjeckoslovakien, Jugoslavien, Italien, Frankrike och Spanien. För dessa gäller, att de i likhet med övriga icke-nordbor måste söka arbets- och uppehållstillstånd för att stadigvarande få stanna i Sverige. För samtliga sker således en individuell prövning av uppehållstillståndsfrågan av invandrarverket. Flertalet av de utomnordiska zigenarna har erhållit flyktingstatus här i landet.

Försörjning – arbetsmarknad

De svenska zigenarnas »traditionella» försörjningskällor var kopparslageri, förtenning, spådom, tivoliverksamhet, musicerande etc. Fram till 1940-talet var det möjligt att försörja sig på dessa yrken. Den snabba industrialiseringen efter andra världskriget medförde bl a att tjänster av det slag zigenarna erbjöd

Orter i Sverige där zigenare är bosatta. Uppgifterna är från 1982.

ej längre efterfrågades och därmed försvann zigenarnas möjligheter till självförsörjning i stor utsträckning.
De gamla försörjningssätten innebar att zigenarna var hänvisade till ett nomadiserande liv.
Zigenarnas speciella arbetssituation har inte tidigare ställt krav på läs- och skrivkunnighet, och de har inte heller behövt konkurrera med icke-zigenare på arbetsmarknaden. Många vuxna zigenare är fortfarande i viss utsträckning analfabeter, och de saknar erfarenheter och kunskaper som är nödvändiga på den svenska arbetsmarknaden.
Zigenarna har andra traditioner och värderingar än de som är grunden i vårt utbildningssamhälle. Det är i dagens situation nödvändigt att zigernarna ges möjlighet till utbildning för att genom eget arbete klara sin försörjning. Ett stort antal zigenare har genomgått eller genomgår för närvarande arbetsmarknadsutbildning, merparten i form av grundutbildning för vuxna zigenare. Grundutbildningen innebär högst tre år av varvad teoretisk och praktisk utbildning. Grundkursen ger möjlighet till teoretisk eller praktisk vidareutbildning.
Omställningen för zigenarna att anpassa sig till ett högindustrialiserat samhälle möter stora svårigheter och kommer med nödvändighet att ta lång tid.
Ett antal zigenare arbetar inom industrin och städbranschen, bil- och skrothandel och annan affärsverksamhet. Några arbetar också som hemspråkslärare, tolkar, artister, familjepedagoger. Det stora flertalet är dock fortfarande beroende av grund- och yrkesutbildning för att kunna konkurrera om arbetstillfällena.

Skola – hemspråk

De zigenska barnen har numera samma möjligheter till grundskoleutbildning som svenska barn.
Alla barn med annat hemspråk än svenska har rätt till hemspråksträning och hemspråksundervisning från fem års ålder. För zigenska barn med romanés som hemspråk har det hittills varit nästan omöjligt att erhålla sådan undervisning. Under de senaste åren har dock några böcker givits ut på zigenska. (Se litteraturfört.). En orsak till detta är att det zigenska språket saknar ett gemensamt skriftspråk. De zigenska barnen har ej haft tillgång till böcker och tidningar på sitt eget språk. Ett utvecklingsarbete pågår för närvarande med att ta fram ett gemensamt skriftspråk. Ett annat skäl är bristen på hemspråkslärare. Utbildning av vuxna zigenare för att kunna fullgöra sådana läraruppgifter är mycket angelägen.

I grundskolan kan zigenarbarn liksom invandrarbarn erhålla särskild stödundervisning, för vilken utgår särskilt statsbidrag. Avsikten med denna stödundervisning är att ge invandrar- och zigenarbarn samma möjlighet som svenska barn att tillgodogöra sig utbildningen.

De zigenska barnen är naturligtvis lika intresserade av att lära sig läsa, skriva och räkna som andra barn. Zigenarna har under lång tid förnekats fast bosättning och därför inte tidigare haft möjlighet till regelbunden skolgång. men genom sina tidigare erfarenheter har zigenarna fått en i många stycken negativ inställning till majoritetsbefolkningen. Den kan känna misstro mot svenska samhället, grundskola för barnen, grundutbildning för vuxna, yrkesutbildning och anställning bland icke-zigenare. Även i övrigt kan den svenska skolan av zigenaren uppfattas som ett hot mot den zigenska identiteten. Skolan har här den svåra uppgiften att ge en fullgod utbildning och samtidigt ge zigenarna möjlighet att bevara sin etniska identitit och kulturella särart.

Den zigenska kulturen

Det är anmärkningsvärt att den zigenska kulturen överlevt som en självständig kultur, trots att zigenarna under århundraden levt i små spridda grupper isolerade från varandra. Givetvis finns det vissa skillnader mellan de olika grupperna, delvis beroende på hur länge man varit bofast.

Klädsel och renhet

Ett drag i den zigenska kulturen som man omedelbart lägger märke till är den zigenska kvinnans traditionella klädsel. I zigenska sammanhang är det ovanligt att hon klär sig i annat än den zigenska dräkten. Dräkterna skiljer sig något mellan de olika grupperna. Gemensamt är dock att zigenarna anser det olämpligt att kvinnorna visar bara armar och ben. För de finska zigenarna betyder dräkten troligen mer än för andra zigenargrupper i Norden. Majoriteten av kvinnorna använder den även som vardagsklädsel och äger över huvud taget inte andra kläder.

Zigenare har ett strängt renlighetskrav, som utvecklats till ett helt system av rituell renhet. Detta system utvecklades under den tid de nomadiserade och var nödvändigt för att de skulle kunna undvika smitta och sjukdomar. En zigenare ställer till exempel inte ifrån sig matkassen på golvet utan på ett bord eller på diskbänken, och blandar inte kläder och borddukar när man tvättar. Renhet-orenhet reglerar även relationer mellan människor.

Familj och släkt

En bidragande orsak till att den zigenska kulturen överlevt kan vara just den förföljelse zigenarna varit utsatta för under århundraden. Deras kultur har varit en minoritetskultur inne i värdkulturer som försökt utplåna de zigenska särdragen. Zigenarna har tvingats hålla ihop för att deras livsmönster skulle kunna bestå. Familjen och släkten har därför en vida större betydelse hos dem än hos oss.

När zigenarna blir bofasta i vårt samhälle vill de gärna ha släkten i närheten. Ofta motsätter sig emellertid såväl grannar som hyresvärdar och myndigheter stora grupper av zigenare i samma bostadsområde. Men för zigenarna är närboendet viktigt för den sociala gemenskapen. Det innebär att de kan få tala med människor på sitt eget språk, att de kan få hjälp med barnpassning av släktingar som lever på samma sätt som de själva. Släkten är tryggheten.

Familjesammanhållningen innebär också att zigenarna inte lämnar de gamla ensamma eller till institutionsvård. De gamla inom släkten respekteras mycket högt och tas om hand inom familjen. De äldres ord väger alltjämt tungt och man följer ofta deras råd.

När en zigenare blir svårt sjuk och man befarar dödsfall, tillkallas så många släktingar som man kan nå. Den närmaste vakar över den sjuke som inte får lämnas ensam. Släktingar och vänner uppehåller sig så nära som möjligt, även om den sjuke ligger på sjukhus. Det är viktigt att avskedet sker i vänskap och solidaritet med gruppen. Till en zigenarbegravning kommer hundratals släktingar och vänner. Det kan vara svårt för en icke-zigenare att riktigt fatta zigenares sorg inför ett dödsfall, om man inte håller i minnet att deras kontakter med värdsamhället är få, och att släkten i stort sett utgör hela den sociala gemenskapen med den trygghet, trivsel och samhörighet man där kan uppleva.

Efter ett dödsfall bryter de anhöriga oftast upp och flyttar, även om bosättningen varit stadigvarande. Att bo kvar på ett ställe där någon dött bringar olycka. Man vill också försöka komma ifrån de omedelbara påminnelserna om den förlust man lidit.

Rättssystem

Eftersom zigenarna under århundraden ställts utanför samhället har de varit tvungna att utveckla ett eget rättssystem. I det zigenska samhälle där detta rättssystem skapades levde många tätt intill varandra i tält och husvagnar och i ett nära släktskap. Därför behövdes normer och värderingar som reglerade samlevnaden i detalj. Rättsuppfattningen skiljer sig inte väsentligen från vår. Skrivna lagar finns inte och har aldrig funnits. Man dömer efter sedvanerätt och »domstolen» (krisen) består av de män som parterna utsett som företrädare. Oftast brukar tvister kunna göras upp i godo, och **kris** är relativt sällsynt. De vanligaste orsakerna till en **kris** är obetalda skulder, egenmäktigt förfarande eller äktenskapstvister.

Att döma till frihetsstraff är otänkbart, och **krisens** främsta uppgift – förutom att hålla den förfördelade skadeslös – är att återställa sämjan och det goda förhållandet mellan de tvistande. Som ett led i detta avslutas krisen oftast med en försoningsfest.

Zigenarna i Sverige lyder givetvis numera under svensk lag men många grupper har fortfarande dessutom dessa historiskt betingade rättsregler att ta hänsyn till.

Social organisation

Den misstro och förföljelse som zigenarna mött från majoritetsbefolkningen har ofta lett till att de »frivilligt» isolerat sig. Även efter det att de blivit bofasta är deras kontakter med storsamhället få. Kontakterna rör mest nödvändiga myndigheter, hyresvärdar eller liknande eller begränsas till ekonomiska relationer.

En annan gränsbevarande funktion har det egna språket. Zigenaren lär ogärna ut romanés till icke-zigenare.

Utformningen av den sociala organisationen är lika viktig som de andra gränsbevarande mekanismerna. Som tidigare sagts har familjen och släkten en mycket central betydelse i det zigenska samhället. Yngre zigenska föräldrapar lever inte sällan i tregenerationsfamilj – även om detta var betydligt vanligare före inflyttningen i fasta bostäder.

Giftermål inom den egna gruppen är regel, men undantag finns. Att gifta sig inom den egna gruppen har stor betydelse för gruppens självständighet och fortbestånd. Sammanhållningen i gruppen ger gemenskap men också möjlighet till social kontroll. Det egna rättssystemet drar gränser för vad som i gruppen uppfattas som rätt och fel, korrigerar den felande och verkar för ett enande av gruppen.

Ingen levande kultur står stilla. Normer och värderingar, seder och bruk omprövas och förändras. Erfarenheter från såväl positiva som negativa kontakter med det omgivande samhället lägger grund för detta.

Språket

Det zigenska språket – romanés – har sitt ursprung i Indien och visar många likheter med det fornindiska språket sanskrit men även med vissa nu levande indiska dialekter.

Under det årtusende som gått sedan zigenarna bröt upp från Indien har deras språk naturligtvis påverkats av de olika värdsamhällenas språk. Ord och uttryck har lånats, och olika dialekter av romanés har bildats. Stommen är dock det gemensamma urspråket samt orden från den första tidens vandring, tillsammans ungefär 30 procent i de olika romanésdialekterna.

Zigenarna har inte bara påverkats av värdsamhällenas språk. Romanés har också lämnat spår i dessa. I svenskan är tex så vanliga ord som **tjej** och **jycke** lånade från romanés. Det finns flera zigenska författare idag, tex Katarina Taikon, Matéo Maximoff och Veijo Baltzar.

Musik och dans

De första uppgifterna om zigenarna under deras vandring västerut kom från Persien, där de på 1000-talet omtalas som artister skickliga i lutspel och sång. Deras konst har livnärt dem samtidigt som den varit deras eget uttrycksmedel.

Zigenarna har ofta använt värdlandets musik och tillfört den sina egna särdrag som individuell tolkning, virtuost spelsätt och stark inlevelse. Här tillkommer orientaliska drag, tex ständig improvisation i både text och melodi, glissandon, långa sluttoner i fraserna. Också dansen visar klart indiska drag i steg och rörelser.

Växelverkan mellan inhemskt och zigenskt kommer fram i många länders musik, klarast kanske i den från Ungern, Ryssland, Rumänien, Jugoslavien och det övriga Balkan. Många kända folkmelodier från dessa länder har zigenskt ursprung.

Det starkaste orientaliska inslaget visas i flamencon, som i sin helhet omfattar sång, dans, gitarrspel och recitation. Flamencon har zigenarna bidragit till, vidareutvecklat och bevarat till våra dagar. Trots att det finns många zigenska artister – professionella såväl som amatörer – har den zigenska konsten haft liten efterfrågan i Norden. I Finland har en del av flamencon, tangon, fått en viss plats. I världen i övrigt är zigenska musiker och zigensk musik mycket eftersökta och i Moskva finns den berömda Roménteatern för zigensk estradkonst.

Västerlandets musik har också påverkats av den zigenska musiken. Kompositörer som Brahms, Liszt och Dvorak tog intryck av zigenska melodier och zigenskt sätt att framföra musiken.

Många musiker har haft zigenska förebilder, så är Django Reinhardt forfarande förebild för gitarrister med både jazz- och klassisk repertoar. Det bör nämnas att berömda artister på många områden som skådespelare, musiker, sångare och diktare har zigenskt påbrå utan att detta nämns.

Religion

Religionen har för de flesta zigenare stor betydelse. Någon speciell zigensk religion finns inte, men många zigenare har anknytning till något samfund. Flertalet zigenare i Sverige tillhör katolska eller svenska kyrkan. Ett stort antal är medlemmar i frikyrkliga samfund, tex pingstkyrkan eller Jehovas vittnen.

I andra länder bekänner sig zigenarna, liksom i Sverige, till någon av ländernas olika religioner. Tidigare var zigenarna under lång tid utestängda från kyrkan.

Vart skall man vända sig?

De statliga myndigheter som främst har att handlägga frågor rörande zigenare är arbetsmarknadsstyrelsen, invandrarverket, skolöverstyrelsen och socialstyrelsen. Invandrarverket har det samordnande ansvaret och där finns också en arbetsgrupp för zigenarfrågor.

För att säkerställa ett kontinuerligt samrådsförfarande har det bildats en samrådsgrupp med ovannämnda centrala myndigheter och kommunförbundet. I samrådsgruppens sammanträden deltar också representanter för de olika zigenska grupperna.

Kommunerna har det primära ansvaret för sina invånare. I kommuner med ett större antal zigenare finns samordningsgrupper med representanter för kommunala myndigheter och zigenare (tex Samarbetsorganet i Stockholm).

Adresser och telefonnummer till de centrala myndigheterna m fl

Statens invandrarverk, Box 6113,
600 06 NORRKÖPING
tel 011-10 88 00

Socialstyrelsen, Fack,
106 30 STOCKHOLM
tel 08-14 06 00 / byrå S1 och S2

Skolöverstyrelsen, Karlavägen 108,
106 42 STOCKHOLM
tel 08-14 06 60

Avdelningen O: Grundskola, hemspråk, svenska, fortbildningsplanering.

Avdelningen G: Gymnasieskola, hemspråk, svenska, fortbildningsplanering.

Avdelningen V
Byrå V1: Folkhögskola, studieförbund, kontakttolkar för invandrare.
Byrå V2: Grundutbildning för vuxna i kommunal regi.
Byrå V3: Grundutbildning för vuxna zigenare (GZ) inom AMU.

I samarbete Avd. O och Byrå V3: Läromedel på zigenska.

Avdelningen Ps: samordning av fortbildningsplanering.

Respektive kommuns skolstyrelse har ansvar för att hemspråkslärarna får den fortbildning de behöver.

Högskolan, fortbildningsavdelningen, i varje högskoleregion har ansvaret för att anordna sådan fortbildning för lärare som ej kan ordnas lokalt.

Arbetsmarknadsstyrelsen,
171 99 SOLNA
tel 08-730 60 00 / utbildningsenheten, förmedlingsenheten

Familjepedagoger
Familjepedagoger för zigenare finns på socialförvaltningen i ett 10-tal kommuner. Socialstyrelsen har en förteckning över dessa.

Länsstyrelsernas socialkonsulenter engageras ofta för zigenska frågor.

Zigenarkonsulenter finns i Stockholm, tel 08-22 61 40, och i Göteborg, tel 031-42 01 00. Skolkonsulent för zigenska barn i Stockholm, tel 08-54 15 60.

Var kan man läsa mera om zigenare?

Det har skrivits mycket om zigenare: böcker, utredningar, avhandlingar, artiklar och tidskrifter.

Biblioteken har i många fall bra urval av böcker om zigenare.

Från flyktingsektionen vid SIVs informationsbyrå kan man beställa en del gratismaterial angående zigenare.

Här är några exempel på litteratur

Lundgren, Gunilla
Flera barnböcker om zigenare (Maritza, en zigenarflicka, och Hur ska det gå för Armas).

Taikon, Katarina
Zigenerska, 1963
Zigenare är vi, Tidens förlag 1967
Zigenare, 1970
På Gidlunds förlag finns utgivna ett antal barnböcker av Katarina Taikon om Katitzi.

Kari Huttunen
Anna-Maria Viljanen-Saira
Bibliografi, innehåller 900 titlar på finska, svenska, engelska, tyska, franska. Mustalaiset-aineistoa romaneista kirjastopalvelu Oy 1982. Helsinki.

Sahlström, Anna-Lisa
Hellis folk, en berättelse om det romska folket i Finland, Skrivor: Vasa, 1980.

Caldaras, Hans
Dom kallar oss zigenare, Stockholm Rikskonserters läromedelsred. 1980.

Nordström-Holm, Gunni
Lind, Armas
Om zigenare, SIV, 1982. (20:-)

Zigenska barn, skolgång och yrkesval, SIV, 1981 – En information till SYO-funktionärer.

Videofilmen »På den eviga vägen» – om zig. historia. Kan lånas hos AV-centralen.

Böcker för zigensk hemspråksundervisning utgivna av SÖ:

Scherp Jakowicz
AMARI śib O Tari thaj e Zerfi

Gunilla Bergström
Naj ande tu rat, Ardom?

Astrid Lindgren
Kana o Emil sas te cirdel la Linako dand.
Ruths bok, övers. Matéo Maximoff

Kaalengo Tšimbesko Sikjebosko liin (Hjälpreda till kalé-språkets grammatik).

Ytterligare material är under produktion på SÖ.

Utställningar om zigenare

Kontakta Riksutställningar, tel 08-44 97 20, Stockholms Finska Zigenarförening, Nordenflychtsvägen 20, 112 51 Stockholm.

Zigenarorganisationer i Sverige

I Sverige finns för närvarande 11 lokala organisationer. *Stockholms Finska Zigenarförening* är den äldsta, grundad 1972. *Nordiska Zigenarrådet,* ett samarbetsorgan för de olika zigenska organisationerna i Norden, bildades 1973. *Zigenarflyktingarnas förening i Sverige* är grundad 1974. *Romernas förening i Södertälje* bildades 1977 liksom *Zigenarföreningen-ROM i Västerås.* 1978 grundades *Stor-Stockholms zigenarförening för Lovara* och 1979 *Örebro zigernarförening* och *Borås zigenarförening Vorba Romani.* Året därpå tillkom *Centro Romano i Lund* och *Föreningen för Kelderascha i Tensta-Rinkeby.* 1982 bildades *Föreningen tjeckiska romer i Malmö* och 1983 *Botkyrka Finska Zigenarförening.*

Adresser och telefonnummer till de olika zigenska organisationerna kan man få via invandrarverket, tel 011-10 88 00.

Några av dessa föreningar är f n passiva eller har en begränsad verksamhet.

Jan. 1984

STATENS
INVANDRARVERK
Box 6113
600 06 Norrköping

ES/Nova Grafisk Produktion AB
LTAB Linköpings Tryckeri AB 1984 1276